

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 273/2019-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť notárky [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou STANĚK VETRÁK & PARTNERI, s. r. o., Dunajská 15, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Peter Vetrák, pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Co 37/2019-257 z 24. apríla 2019 a uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 15 C 63/2013 z 5. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED], o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť notárky [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 37/2019-257 z 24. apríla 2019 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) a uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 15 C 63/2013 z 5. januára 2018 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou doručenou okresnému súdu 28. marca 2013 sa žalobcovia domáhali od sťažovateľky ako notárky vydania peňazí z notárskej úschovy, ktoré predstavovali zvyšok výťažku z dobrovoľnej dražby a ktoré sťažovateľka prijala do notárskej úschovy 12. decembra 2012. Pred otvorením pojednávania vo veci samej žalobcovia zobrali žalobu späť, a to v časti, v ktorej im bola sťažovateľkou vydaná peňažná suma z notárskej úschovy 13. mája 2013 a 15. mája 2013. Žalobcovia žiadali konanie v tejto časti zastaviť a naďalej požadovali vyplatiť úroky z omeškania a náhradu trov konania. Okresný súd uznesením z 27. júna 2013 konanie v uvedenej časti zastavil.

Dňa 3. augusta 2015 bolo okresnému súdu doručené podanie, ktorým žalobcovia zobrali späť žalobu aj vo zvyšnej časti, a to z dôvodu, že sťažovateľka „*v celom rozsahu istiny uspokojila žalované nároky žalobcov.*“. Súčasne žalobcovia žiadali konanie zastaviť a priznať im proti sťažovateľke náhradu trov konania.

Okresný súd napadnutým rozhodnutím konanie zastavil a druhým výrokom priznal žalobcom nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu, aplikujúc zásadu procesnej zodpovednosti za zavinenie podľa § 256 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

Rozhodnutie okresného súdu z 5. januára 2018 sťažovateľka napadla odvolaním, ktorým namietala nesprávne právne posúdenie veci, nedostatočné odôvodnenie postupu podľa § 256 CSP, ako aj skutočnosť, že v danom prípade neboli splnené procesné podmienky, pretože „*absentovala pasívna vecná legitimácia*“ sťažovateľky.

Krajský súd uznesením z 24. apríla 2019 rozhodol tak, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu potvrdil a žalobcom priznal proti sťažovateľke nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

3.1 Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta nezákonnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, pretože «*absolútne odignoroval zaoberať sa najzásadnejšou procesnou podmienkou konania a to, či sú splnené podmienky týkajúce sa aktívnej resp. pasívnej vecnej legitimácie, pričom uvedené malo za následok to, že došlo k porušeniu ústavných práv na strane Sťažovateľky.*

Sťažovateľka... nemohla vo veci notárskej úschovy konať sama za seba ako fyzická osoba, nakoľko konanie vo veci notárskej úschovy je konaním, v ktorom notár vykonáva verejnú moc ako predstaviteľ notárskeho úradu. Sťažovateľka teda nemôže byť nositeľom povinnosti, ktorej plnenia sa žalobcovia domáhali a to logicky ani v časti trov konania.

... Ak sa teda žalobca domáha zaplatenia z titulu pohľadávky vzniknutej pri úkonoch spojených s notárskou úschovou nemôže mať v konaní úspech, ak svoj nárok uplatňuje voči fyzickej osobe žalovanej ako notárke. Zodpovednosť notárov pri výkone činností podľa Notárskeho poriadku upravuje aj samotný Notársky poriadok v § 40 ods. 1, v zmysle ktorého „ak osobitný zákon neustanovuje inak, notár zodpovedá za škodu tomu, komu ju spôsobil on alebo jeho zamestnanec v súvislosti s činnosťou podľa tohto zákona.“

Aj zo samotnej definície právneho postavenia notára uvedenej priamo Notárskym poriadkom vyplýva, že notár je štátom určenou osobou vykonávajúcou notársku činnosť a ďalšiu činnosť podľa Notárskeho poriadku. Právne postavenie notára je ustanovené tak,

že ustanovenie § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku výslovne uvádza, že vykonávanie notárskej činnosti je výkonom verejnej moci.

... V zmysle § 3 ods. 1 ZoZŠ štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci. Žalobcovia sa domáhali voči Sťažovateľke povinnosti úhrady trov konania ako fyzickej osobe notárovi. Je teda zjavné, že Notársky úrad [REDAKOVANÉ] vykonával vo veci notárskej úschovy, v súvislosti s ktorou mala vzniknúť pohľadávka žalobcov na náhradu trov konania voči žalovanej verejnú moc. Zodpovednosť za takéto úkony a škodu spôsobenú v súvislosti s nimi prevzal na seba štát a to priamo na základe ZoZŠ. Sťažovateľka má teda za to, že žalobcovia svoj nárok neidentifikovali správne a následne ani v pôvodnej žalobe ho neuplatnili voči subjektu, ktorý na základe uvedeného je nositeľom pasívnej legitímácie, ktorým je v tomto prípade štát, t.j. Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti. Napriek uvedeným skutočnostiam súd 1. inštancie, ako aj súd 2. inštancie absolútne v rozpore s podmienkami procesného postupu a to povinnosťou skúmania pasívnej vecnej legitímácie kedykoľvek v priebehu celého konania, ako aj v rozpore s ustálenou rozhodovacou súdnou praxou odignorovali skutočnosť, že Sťažovateľke neprináleží pasívna vecná legitímácia v konaní.

Z uvedeného je teda nepochybné, že nebola splnená základná procesná podmienka na strane Sťažovateľky - fyzickej osoby a to, že tejto neprináležala pasívna vecná legitímácia v danom spore. Na Sťažovateľkou namietanou absenciou jej procesnej subjektivity sa mal súd zaoberať prioritne a to ex offio, aj keby túto skutočnosť Sťažovateľka neuviedla, nakoľko ako to vyplýva aj z ustálenej súdnej praxe aktívnu alebo pasívnu vecnú legitímáciu je súd povinný skúmať kedykoľvek v priebehu celého konania a to aj v časti konania, v ktorom súd rozhodoval o nároku na náhradu trov.

... je nesporné, že ak by sa vnútroštátny všeobecný súd 1. a 2. inštancie riadne zaoberal námietkou Sťažovateľky a to pasívnej vecnej legitímácie a túto skutočnosť by náležite hodnotil tak, ako mu to ukladá CSP, v zmysle a v súlade s ustálenou rozhodovacou súdnou praxou, je viac než isté, že by súd žalobu zamietol. Odôvodnenie Uznesenia KS je arbitrárne, nakoľko nedáva riadne vysvetlenia, z akého dôvodu sa súd nezaoberal dôvodnou a opodstatnenou námietkou absencie pasívnej vecnej legitímácie vznesenej zo strany Sťažovateľky, keď je nepochybné, že táto námietka bola podstatná,

relevantná a bola významná z hľadiska výsledku samotného sporu, pričom súd nedal odpoveď na rozhodujúce argumenty.».

Podľa sťažovateľky absencia jej pasívnej vecnej legitímácie v spore bola relevantnou a dôležitou skutočnosťou, ktorou boli všeobecné súdy povinné sa zaoberať, a to nielen v samotnom konaní, ale aj v časti konania o nároku na náhradu trov konania. Postupom okresného súdu a krajského súdu došlo „*nepochybne*“ k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a „*Uvedené je o to závažnejšie, že táto skutočnosť mala zásadný význam pre rozhodnutie súdu a na samotný výsledok sporu, čo v končenom dôsledku má vplyv aj na zásah do ďalšieho ústavného práva Sťažovateľky a to porušenie práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*“.

3.2 Sťažovateľka taktiež argumentuje tým, že všeobecné súdy sa nedostatočne vysporiadali so skutkovými okolnosťami danej veci a s tým, kto skutočne zavinil zastavenie konania. Sťažovateľka „*v žiadnom prípade procesne nezavinila zastavenie konania, a to z dôvodu, že bola sporná otázka, komu má byť úschova vydaná o čom mali žalobcovia vedomosť. Počas celého konania mala za to, že ich žaloba bola podaná predčasne, keď sami mali vedomosť ohľadne spornosti predmetnej úschovy.*

... notársky úrad neuvolnil peňažné prostriedky z úschovy v dôsledku podania žaloby, ale práve a len potom, čo sa jednoznačne preukázalo, komu sa má predmet úschovy vydať, t. j. táto otázka prestala byť sporná.

Žalobcovia tak podali žalobu, ktorú vzhľadom na existenciu spornosti úschovy nemali v rozhodnom čase podať, čo za žiadnych okolností z hľadiska nároku na náhradu trov konania nemôže byť na vrub Sťažovateľke ako žalovanej.“.

Podľa sťažovateľky je napadnuté rozhodnutie krajského súdu nedostatočne odôvodnené aj vo vzťahu k námietke sťažovateľky týkajúcej sa existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania žalobcom, pretože sťažovateľka „*procesne nezavinila zastavenie konania.*“ V danej veci „*jednoznačne išlo o výnimočné okolnosti prípadu a to z dôvodu okolností na strane sporu, keďže Sťažovateľka nebola pasívne vecne legitimovaná, ako aj tým, že Sťažovateľka procesne nezavinila zastavenie konania.*“.

3.3 K namietanému porušeniu práva na ochranu majetku sťažovateľka uviedla, že „*takýmto arbitrárnym konaním zo strany súdu, ak tomu bolo aj v prípade Uznesenia KS, tak nepochybne došlo k zásahu do majetkových práv Sťažovateľky a to práva vlastníť majetok, čím nielenže neoprávnene (i) zmenšil jej zákonne nadobudnutý majetok, ale (ii) vytvoril precedenčný stav, ktorý sa prieči základným ústavným a zákonným zásadám a ideám, na ktorých stoja základné ľudské práva a slobody prvej generácie.. K uvedenému stavu by pritom nedošlo, keby súd postupoval v súlade s CSP, ako v súlade s konštantnou rozhodovacou súdnou praxou. V tomto prípade Sťažovateľky možno hovoriť o nepriaznivom excese súdu, nerešpektujúc jej základné právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s porušením práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Takýto stav je z pohľadu práva neudržateľný, nakoľko by zakladal negatívny precedens do budúcnosti, keď by osoby, u ktorých absentuje procesná legitímácia v súdnom konaní boli povinné nahrádzať trovy konania druhej strane sporu a to len z dôvodu, že sa súd nevysporiadal s podstatnou argumentáciou, týkajúcej sa splnenia procesných podmienok, ktorú je dokonca povinný skúmať ex offi.*“.

4. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd jej ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie, odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu a následne rozhodol týmto nálehom:

„*Uznesením Krajského súdu v Bratislave, č. k. 7Co/37/2019 zo dňa 24.04.2019 a uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 05.01.2018, sp. zn. 15C/63/2013 bolo porušené základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ], notárka, so sídlom [REDAKOVANÉ] na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd spoločne s právom vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

Ústavný súd SR Uznesenie Krajského súdu v Bratislave v konaní o vydanie peňazí z notárskej úschovy sp. zn. 7Co/37/2019 zo dňa 24.04.2019 zrušuje.

Ústavný súd SR Uznesenie Okresného súdu Bratislava I v konaní o vydanie peňazí z notárskej úschovy sp. zn. 15C/63/2013 - 146 zo dňa 05.01.2018 vo výroku II. zrušuje.

Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava I sú povinní nahradiť [REDAKOVANÉ], notárke... trovy právneho zastúpenia vo výške 415,51 EUR vrátane DPH na účet právneho zástupcu...“

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy má každý právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

III.

12. Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľky je možné kvalifikovať ako sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f), § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde a sťažovateľka je v konaní zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom v zmysle § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

13. Ako to z petitu ústavnej sťažnosti zjavne vyplýva, sťažovateľka namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozhodnutím okresného súdu, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť náhrady trov konania, ako aj napadnutým rozhodnutím krajského súdu, ktorý potvrdil závery vyslovené okresným súdom v jeho uznesení sp. zn. 15 C 63/2013 z 5. januára 2018.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozhodnutím okresného súdu

14. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pritom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

15. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 269/06, IV. ÚS 115/07, II. ÚS 585/2018).

16. Proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu mohla sťažovateľka podať odvolanie (čo aj využila), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde v spojení s § 132

ods. 1 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu

17. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa ústavy a práva na spravodlivý proces podľa dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu a argumentácia sťažovateľky je vo svojej podstate založená na tvrdeniach, že krajský súd (i) sa nezaoberal námietkou splnenia/nesplnenia procesnej podmienky, a to pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľky, (ii) a nesprávne rozhodol o trovách konania, čo aj nedostatočne odôvodnil.

18. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 218/07, I. ÚS 78/2016).

19. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach

a základných slobodách (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 206/2015).

Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, IV. ÚS 16/09).

20. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky bolo posúdiť, či odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem na vec sťažovateľky a s tým spojené možné porušenie označených ústavných práv sťažovateľky, alebo naopak, či vzhľadom na odôvodnenie a právne závery krajského súdu v ňom uvedené je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ani po jej prijatí na ďalšie konanie by nebolo možné konštatovať porušenie označených ústavných práv napadnutým rozhodnutím.

21. Krajský súd v napadnutom uznesení sp. zn. 7 Co 37/2019 z 24. apríla 2019 v súvislosti s námietkou sťažovateľky k pasívnej vecnej legitímácii uviedol:

„Podaným odvolaním žalovaná napadla všetky výroky uznesenia súdu prvej inštancie, aj výrok o zastavení konania vo zvyšnej časti, argumentujúc tým, že neboli splnené procesné podmienky z dôvodu absencie pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovanej. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že procesnými podmienkami na strane strany sporu sa rozumejú procesná subjektivita, procesná spôsobilosť, povinnosť zastúpenia, spôsobilosť byť zástupcom a plnomocenstvo zástupcu strany. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (na strane žalobcu) alebo pasívnej (na strane žalovaného), t. zn. zisťovanie, či subjekty, ktoré vystupujú ako strany konania, sú skutočne účastníkmi hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého žalobca odvodzuje svoje subjektívne práva, súd skúma v priebehu konania. Nakoľko v posudzovanej veci bolo konanie zastavené skôr než sa začalo predbežné prejednanie sporu alebo pojednávanie, súd prvej inštancie nepristúpil k posudzovaniu dôvodnosti uplatňovaného nároku a tým ani k otázke skúmania pasívnej

legitimácie žalovanej v konaní. Nakoľko v prejednávanej veci sa na zastavenie konania nevyžadoval súhlas žalovanej, nebol dôvodným postup podľa ust. § 146 ods. 1 prvá veta C.s.p., kedy by mohla žalovaná vyjadriť svoj nesúhlas so zastavením konania a zároveň namietat' nedostatok pasívnej legitimácie v konaní a súd prvej inštancie by bol povinný vysloviť aj svoj právny názor vo vzťahu k namietanému nedostatku pasívnej legitimácie žalovanej v konaní, čo by malo vplyv aj na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania. Vzhľadom k uvedenému odvolacia argumentácia žalovanej nemala vplyv na správnosť postupu súdu prvej inštancie, ktorý vychádzajúc z jednostranného procesného úkonu žalobcov, ktorým prejavili vôľu nepokračovať v spore s úmyslom dosiahnuť zastavenie konania bez vydania meritórneho rozhodnutia a s ohľadom na to, že k späťvzatiu žaloby žalobcami došlo skôr než sa začalo predbežné prejednanie sporu alebo pojednávanie, bol povinný takýto dispozitívny prejav žalobcov rešpektovať a konanie zastaviť. Možno tak konštatovať správnosť procesného postupu súdu prvej inštancie, ktorým v súlade s ust. § 145 ods. 1 C.s.p. konanie vo zvyšnej časti zastavil.“

22. V súvislosti s námietkami sťažovateľky o nesprávnom rozhodnutí o trovách konania krajský súd vyjadril svoj názor v bodoch 31 až 33 napadnutého rozhodnutia a uviedol:

«Vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovanej, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o nároku na náhradu konania nedostatočne odôvodnil aplikáciu ust. § 256 ods. 1 C. s. p. a neprihliadol na okolnosti prípadu, odvolací súd uvádza. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že vo všeobecnosti platí, že náhradu nákladov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada nákladov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zaviniť. Nakoľko súd prvej inštancie konanie zastavil, bolo dôvodným pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania postupovať podľa ust. § 256 ods. 1 C. s. p. Pri zastavení konania je potom pre vyriešenie otázky náhrady nákladov konania kľúčové zistenie, či, a pokiaľ áno, ktorý z účastníkov z procesného hľadiska zastavenie konania zaviniť. Kritérium procesného zavinenia je potom treba posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala, resp. akého výsledku sa domáhala a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana

neskôr vzala žalobu späť s tým, aby konanie bolo zastavené. Nakoľko v prejednávanej veci bolo nesporným, že späťvzatie žaloby bolo odôvodnené neskorším správaním žalovanej, ktorá sa v relevantnom rozsahu zachovala v zmysle žalobnej požiadavky, možné konštatovať procesné zavinenie na strane žalovanej. Vzhľadom k zásade procesnej zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 C. s. p.), podľa ktorej strana sporu, ktorá zavinila trovy konania, je povinná ich nahradiť, súd prvej inštancie rozhodol správne, keď priznal nárok na náhradu trov konania žalobcom. Pretože termín „zavinenie“ nemožno interpretovať – čo zodpovedá aj ustálenej judikatúre - v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie účastníka konania, teda aj jeho prejav vôle spočívajúci v späťvzati návrhu...

32. Vo vzťahu k argumentácii žalovanej, že v prejednávanej veci bola odôvodnená aplikácia ust. § 257 C.s.p., s to s ohľadom na to, že sa jednalo o zložitú právnu vec a s ohľadom na to, že na základe jej správania nevznikla príčina na podanie žaloby, odvolací súd uvádza. Ustanovenie § 257 nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie, ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nárokov... Použitie citovaného ustanovenia prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov neprizná a predpokladá existenciu výnimočných okolností prípadu...

33. Odvolací súd pri posudzovaní žalovanou namietanej zložitosti právnej problematiky prihliadol na obsah odvolania žalovanej, v ktorom popísala jednotlivé kroky od prijatia peňazí do notárskej úschovy až do ich vydania žalobcom... Odvolací súd sa stotožňuje s argumentáciou žalobcov, že postup žalovanej bol dôsledne upravený právnymi predpismi a nejednalo sa o nevyriešenú právnu problematiku, pričom žalovaná bola plne právne kompetentná situáciu posúdiť a vyriešiť v zmysle platných právnych

predpisov. Vychádzajúc z vyššie uvedeného možno konštatovať, že za situácie, že boli splnené podmienky na vydanie peňazí z úschovy a žalovaná napriek výzvam žalobcov im peniaze nevydala, podanie žaloby žalobcami (doručené súdu prvej inštancie dňa 25.3.2013) nemožno považovať za neodôvodnené a predčasné. Správnosť týchto úvah je podporená aj skutočnosťou, že dňa 10.5.2013 žalovaná žalobcom plnila, pričom tento postup odôvodňovala len odstránením rozpornosti v právnom výklade, nie ako dôsledok splnenia zákonných podmienok, príp. podmienok uvedených v Notárskej zápisnici. Keďže postup žalovanej bol upravený jednak ust. Notárskeho poriadku ako aj Notárskou zápisnicou, argumentácia žalovanej, že vydanie peňazí z notárskej úschovy je potrebné považovať za zložitú a doposiaľ nevyriešenú právnu otázku, nie je dôvodnou. Argumentáciu žalovanej, že priznanie trov konania žalobcom je vo vzťahu k nej neprimeranou tvrdosťou nezohľadnil, keďže v prejednávanej veci sa jednalo o vydanie peňazí z notárskej úschovy, pričom žalovaná konala v postavení notára ako štátom na výkon právomoci oprávnená osoba, u ktorej sa predpokladá vysoká miera odbornej erudovanosti. Odvolací súd na základe uvedeného konštatuje, že v spore nezistil také okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodnili výnimočný postup súdu a nepriznanie náhrady trov konania žalobcom.»

23. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu z hľadiska jeho odôvodnenia spĺňa ústavnoprávne požiadavky, ktoré sú naň kladené, a v posudzovanom prípade nezistil žiadne známky arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti, ktoré by mohli signalizovať porušenie sťažovateľkou označených práv. Zo záverov krajského súdu nevyplýva ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Napadnuté rozhodnutie obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, z ktorých je jednoznačne zrejmé, že krajský súd sa sťažovateľkinými námietkami obsiahnutými v odvolaní, ktoré sú v podstate totožné s námietkami obsiahnutými v ústavnej sťažnosti, zaoberal a s týmito sa vysporiadal.

24. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010, III. ÚS 627/2017) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

25. Nad rámec odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že pokiaľ sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že „... v zmysle § 161 ods. 1 CSP... skúmaním, či sú splnené podmienky týkajúce sa aktívnej resp. pasívnej vecnej legitímácie, je súd povinný v každom štádiu konania a to aj v rámci rozhodovania o trovách konania.“, z takto formulovanej námietky je zrejmé, že sťažovateľka si zamieňa, resp. stotožňuje nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovaného s nedostatkom procesnej subjektivity strany sporu.

26. Pasívna vecná legitímácia žalovaného je stav vyplývajúci z hmotného práva. Pasívne vecne legitimovaný je žalovaný v konaní vtedy, ak je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, resp. záväzku. Jednoducho povedané, ak z hmotného práva vyplýva povinnosť, resp. záväzok žalovaného, je v konaní pasívne vecne legitimovaný, ak povinnosť alebo záväzok žalovaného z hmotného práva nevyplýva, žalovaný nie je pasívne vecne legitimovaný. Nedostatok vecnej legitímácie (či už aktívnej, alebo pasívnej) nemožno považovať za nedostatok procesnej subjektivity.

27. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Súd v zmysle § 161 ods. 1 CSP neskúma ako procesnú podmienku konania, či žalovaný je pasívne vecne legitimovaný, ale to, či má procesnú subjektivitu, a teda či môže v konaní vystupovať ako žalobca alebo žalovaný.

28. Ústavný súd zdôrazňuje, že nedostatok procesnej subjektivity je dôvodom na zastavenie konania (pre nesplnenie procesnej podmienky konania, ktorú skúma v zmysle § 161 ods. 1 CSP) a nedostatok pasívnej vecnej legitímácie je dôvodom na zamietnutie žaloby.

29. Vo všeobecnosti platí, že spor o náhradu nákladov konania nedosahuje spravidla sám osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže strany civilného procesu citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky nákladov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a ku zrušeniu napadaného výroku o nákladoch konania sa uchyluje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (III. ÚS 557/2011, I. ÚS 573/2014, I. ÚS 334/2015, m. m. II. ÚS 137/2018).

30. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd vo svojom napadnutom rozhodnutí zvolil dostatočne náležitú interpretáciu relevantnej právnej úpravy trov konania, s ktorou podľa názoru ústavného súdu prijaté skutkové a právne závery krajského súdu vo veci priznania náhrady trov konania primerane korešpondovali.

31. Z ústavnoprávneho hľadiska niet teda žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ktoré sú dostatočne odôvodnené. Pretože namietané rozhodnutie nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04, I. ÚS 78/2016) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

32. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že v tejto časti bolo treba ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozhodnutím krajského súdu

33. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozhodnutím krajského súdu odvíja od namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

34. Keďže ústavný súd nedospel k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol, celkom prirodzene konštatuje, že v takom prípade nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

35. Na základe uvedeného ústavný súd aj v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

36. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, o ďalších návrhoch sťažovateľky formulovaných v sťažnostnom petite (odloženie vykonateľnosti, zrušenie rozhodnutia, náhrada trov konania) nebolo potrebné rozhodnúť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2019